

Monumentnummer*: 526221

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 16 juni 2003
Kadaster deel/nr 82644/6

Woonplaats* Valkenswaard
Gemeente* Valkenswaard
Provincie* Noord-Brabant

Locatiennaam Dommelen
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Valkenswaard
Sectie* G
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 343

Omschrijving**

Inleiding

LANGGEVELBOERDERIJ annex voormalig dorpscafé met stallen en schuur, opgetrokken in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant en daterend uit 1825. Voor het café-woonhuis een stoep met hardstenen stoeppalen en ijzeren stangen. Achter tegen het pand de fundering van de hier in 1744 gestichte brouwerij die ca. 1890 naar het buurperceel werd verplaatst. Het geheel ligt in het Keersopdal aan de rand van het dorp Dommelen. Naast de schuur een notenboom.

Omschrijving

Langgevelboerderij annex dorpscafé "De Oranjeboom" met stallen en schuur, boven een gepleisterde plint opgetrokken op een rechthoekige plattegrond uit handvormbaksteen in kruisverband. Voorgevel café en woonhuis met knipvoeg. Zadeldak met gesmoorde Hollandse pannen tussen tuitgevels, links uitlopend in een schoorsteen. Op de nok boven het woonhuisgedeelte een tweede schoorsteen. De tuitgevels hebben vlechtingen en aanzetten, rechts een getrapte toppilaster. In het pand zijn nog de resten van de bierkelder van de oude brouwerij. De voorgevel heeft in het midden een paneeldeur met oud beslag en bovenlicht. Geëmailleerde vergunningbordjes. Aan weerszijden van de deur twee T-vensters (schuiframen) met aan de onderzijde elk een strook van 4 ruitjes met geel glas. Dubbele opgeklampte luiken. Deur en vensters, alle even hoog, zijn voorzien van strekken. Staaftankers.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Geprofileerde, deels gepleisterde kroonlijst met bakgoot. De zijgevel rechts heeft twee latere T-vensters. Daarboven het ankerjaartal 1825. Op zolderniveau twee vensters met 2-ruits bovenlicht en ieder twee draairamen. De achtergevel heeft uiterst links een latere haakse aanbouw met dames- en herentoilet. Voorts een achterdeur met bovenlicht en aan weerszijden een venster met klapraam als bovenlicht. Links van de voorgevel van het woonhuis zijn stallen en schuur onder zadeldak met wolfseinde aangebouwd. Het dak is gedekt met gesmoorde rode Hollandse pannen. De voorgevel uit donkere handvormsteen (21 x 10,5 x 4/5,5 cm) maakt een oudere indruk dan het woonhuiscafé maar is net zo oud en uit één stuk gebouwd. In het midden en rechts twee identieke dubbele staldeuren onder segmentbogen met strekken, afgedekt door koppen. Deze deuren worden afgewisseld door vensters met gewijzigde 6-ruits schuiframen. Uiterst links een latere deeldeur onder houten latei. Staafankers. Onder de dakrand een eenvoudig baksteenfries. Bij de achtergevel van de schuur zet het dak iets lager aan dan bij het woonhuis. De achtergevel vertoont een staldeur, 6-ruits stalramen uit beton en is deels begroeid. De geheel symmetrische korte zijgevel van de schuur is vernieuwd in imitatie handvormsteen in kruisverband. Grote dubbele deur onder segmentboog met strekken, aan weerszijden getoogde 4-ruits stalramen uit beton met strekken. Op zolderniveau twee kleine ronde ventilatieopeningen met rollagen. Staafankers. Inwendig is de oorspronkelijke indeling grotendeels bewaard gebleven. Rechts van de ingang bevond zich het dorpscafé, rechts het woonhuis. Het café is, hoewel sinds 1983 gesloten, met inrichting nog geheel intact. De twee zware, in de muur opgelegde moerbalken worden in deze ongedeelde ruimte halverwege ondersteund door stijlen. Deze zijn na de verbouwing in ongeveer 1920 gekomen; eerst was hier een opkamer tot aan de zijgevel onder de bierkelder van de brouwerij en het huis. Van kelder en café-bieropslag is de trap nog aanwezig. De stallen en schuur zijn nog in gebruik als veestal en hierin is het melkvee gehuisvest en vindt huisverkoop plaats.

Waardering

De langgevelboerderij annex dorpscafé met stallen en schuur is van algemeen belang. Het pand heeft cultuurhistorische waarde als voorbeeld van de combinatie van langgevelboerderij en dorpscafé op het platteland. Het pand is van belang voor de geschiedenis van de bierbrouwerij en de economische ontwikkeling van de streek. Het heeft architectuurhistorische waarde vanwege de in- en uitwendig gaaf behouden hoofdstructuur en het traditioneel materiaalgebruik alsmede vanwege onderdelen van het interieur, met name de intacte caféruimte en stallen. Het heeft ensemblewaarde in samenhang met de brouwerij en is straatbeeldbepalend.

Literatuur: Han Smulders, "Hoeve met herberg naast Dommelsche brouwerij. Frans en Frits van der Heijden, kasteleins tussen de koeien". In: Trompetter Kempen, d.d. 26 maart 1999.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Boerderij(M1)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument